

GUIDE

ÄDELMETALLPRODUKTER

tillverkning, import
och försäljning

tukes

Text: Tukes

Foto: Lauri Mannermaa, Pixhill (p.21)

Layout: Print Line Helsingfors Oy 2016

ISBN 978-952-5649-80-2

Vad är ädelmetallprodukter?	4	Wienkonventionen	12
Vilka krav ställs på ädelmetallprodukter som saluförs?	5	Ömsesidigt erkännande och Houtwipper	13
Tekniska krav på ädelmetallprodukter	6	Sammanfattning av utländska stämplat	14
<i>Finhalter och lod</i>	6	<i>Lätta icke-kontrollstämplade produkter</i>	14
<i>Fyllningar och limämnen samt användning av lod</i>	6	<i>Icke-kontrollstämplade produkter som överskrider viktgränserna för stämpling</i>	14
<i>Ytmaterial</i>	6	Kontrollorgan	15
<i>Produkter i vilka flera ädla metaller eller andra material har använts</i>	7	Tillverkning och import av ädelmetallprodukter	16
<i>Nickel, kadmium och bly i smycken</i>	7	Försäljning av ädelmetallprodukter	17
Stämplat på ädelmetallprodukter	8	<i>Handel på nätet</i>	17
<i>Stämpling</i>	8	Vågar i ädelmetallföretag	18
<i>Viktgränser för stämpling</i>	8	Ansökan om namnstämpel	19
<i>Obligatoriska stämplat</i>	10	Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)	20
<i>Frivilliga stämplat</i>	10	Övervakningen av ädelmetallprodukter i Finland	21
		Mer information om ämnet	22
		Årsstämpelnöckel för ädelmetallprodukter	23

SMYCKEN OCH andra produkter av ädla metaller har uråldriga traditioner i Finland. På medeltiden började man kontrollera ädelmetallprodukter, redan från och med slutet av 1400-talet övervakade statsmakten tillverkningen av ädelmetallprodukter. Orsaken var guldets och silvrets stora betydelse som värdemetaller och övervakningen var viktig i riket. Statsmakten ville försäkra sig om att enskilda medborgare skulle vara skyddade mot bedrägerier och ekonomiska förluster när de placerade sina medel. Övervakningen har samma syfte än i dag. De nationella myndigheterna har en skyldighet att trygga konsumenternas ekonomiska fördel samt jämbördig konkurrens mellan verksamhetsidkarna i landet.

Numera måste även regelverken och principerna som rör Europeiska unionen beaktas. Kraven på och lagstiftningen om ädelmetallprodukter har inte harmoniserats i Europeiska unionen. Gemensamma regler finns dock, nämligen det ömsesidiga erkännandet av varor och Wienkonventionen, som de flesta EU-länderna och en rad länder utanför EU har tillträtt. I övrigt agerar varje land utifrån sina egna författningar om ädelmetallprodukter.

Den här guiden riktar sig till tillverkare, importörer och försäljare av ädelmetallprodukter.

Man började kontrollera ädelmetallprodukter redan på medeltiden.

VAD ÄR ÄDELMETALLPRODUKTER?

SMYCKEN, BORDSSILVER och bestick är exempel på vanliga produkter som tillverkas av ädla metaller. Ädla metaller är i sig vanligen för mjuka att göra smycken av och legeras därför med andra metaller. Legeringar används också för att ge den ädla metallen önskad färg, göra den lättare att bearbeta och sänka materialkostnaderna. Produkter som är tillverkade av oädel metall och överdragna med ädel metall, t.ex. gulddoublékedjor eller produkter med elektroplätning, är dock inte ädelmetallprodukter.

I Finland är råmaterialen för ädelmetallprodukter guld, silver, platina och palladium.

Med ädelmetallprodukter avses produkter som har tillverkats av en metallegering som innehåller

- fint guld till minst 375 tusendelar av massan eller
- fint silver till minst 800 tusendelar av massan eller
- fin platina till minst 850 tusendelar av massan eller
- fint palladium till minst 500 tusendelar av massan.

LAGSTIFTNINGEN STÄLLER en rad krav på ädelmetallprodukter i fråga om finhalten i ädelmetallegeringar, tekniska lösningar och stämplarna. I den här guiden behandlas först de tekniska kraven och därefter i en särskild avdelning kraven på märkning av ädelmetallprodukter.

När ädelmetallprodukter släpps ut på marknaden måste det säkerställas att

- *finhalten i legeringen är godkänd i Finland*
- *stämplarna anger åtminstone produktens finhalt och ansvariga instans*
- *loden är tillåtna för metallen i fråga och lod med lägre finhalt har använts endast i en sådan mängd som är nödvändig för lödning*
- *fyllning har använts bara i produkter där det är tillåtet och produktens struktur har beskrivits i varudeklarationen*
- *oädla metalldelar tydligt skiljer sig från ädelmetalldelarna*
- *kraven uppfylls även i fråga om andra krav än de som ställs i lagen om ädelmetallprodukter.*

I Finland är råmaterialen för ädelmetallprodukter guld, silver, platina och palladium.

Finhalter och lod

Ädelmetallprodukter kan stämplas med de finhaltsstämplarna som presenteras i tabellen nedan. Finhalten av guld, silver, platina eller palladium ska då vara åtminstone den som stämpeln anger; underskridningar av finhalten tillåts inte. Finhaltsstämplarna får inte innehålla andra sifferserier. I lod är det i vissa fall möjligt att använda lägre finhalt än i det egentliga materialet.

Fyllningar och limämnen samt användning av lod

Ädelmetall som underskrider den finhalt som stämpeln anger, metall eller annat material eller lod får inte användas för förstärkning eller fyllning av en ädelmetallprodukt och inte heller för ökning av dess vikt.

I tabellen nedan visas vilka lod som är tillåtna i ädelmetallprodukter. Tillåtna lod med lägre finhalt än i den egentliga produkten får användas endast i en sådan mängd som är nödvändig för lödning.

För fästande eller fyllning av skaflet till ett matbe-

Tillåtna finhalter och lod i ädelmetallegeringar

ÄDELMETALL	KEMISKT TECKEN	FINHALT*	LÄGSTA TILLÅTNA FINHALT I LOD*
Guld	Au	999	750
Guld	Au	916	750
Guld	Au	750	750
Guld	Au	585	585
Guld	Au	375	375
Silver	Ag	999	550
Silver	Ag	925	550
Silver	Ag	830	550
Silver	Ag	800	550
Platina	Pt	999	
Platina	Pt	950	Lodets finhalt av ädelmetall 800
Platina	Pt	900	
Platina	Pt	850	
Palladium	Pd	999	
Palladium	Pd	950	Lodets finhalt av ädelmetall 700
Palladium	Pd	850	
Palladium	Pd	500	

*Finhalten i en ädelmetallprodukt anges i tusendelar av massan.

stick, en ljusstake eller motsvarande produkt, vilken har tillverkats av skivformad ädelmetall, kan av välggrundade skäl användas ädelmetall, metall eller annat material som underskrider den finhalt som ska stämplas.

Tillverkaren skall dock skriftligen presentera grunderna för detta samt beskriva produktens struktur och material. Den skriftliga förklaringen till konsumenten kan antingen följa med ädelmetallprodukten eller hållas lättillgänglig på försäljningsplatsen.

Ytmaterial

Ädelmetallprodukter kan vara pläterade, d.v.s. försedda med ytmaterial. Finhaltsstämpeln på en ädelmetallprodukt som har försetts med ytmaterial uttrycker ädelmetallhalten i produkten. Till exempel ska ett förgyllt silversmycke som väger över 10 g förutom namnstämpel eller kontrollstämpel även ha en finhaltsstämpel för silver. Delar som har tillverkats av oädel metall eller av ett annat material och försetts med ädelmetall som ytmaterial får dock inte användas i en ädelmetallprodukt.

Produkter i vilka flera ädla metaller eller andra material har använts

En ädelmetallprodukt kan bestå av olika metalledar. Den allmänna principen är att en ädelmetallprodukt inte får förenas med någon annan metall som till utseende och färg påminner om ädelmetallen i fråga.

Om delar av ett annat material än den metall som ska stämplas används i en ädelmetallprodukt, ska detta visas med en bestående märkning. Exempel på en dylik märkning är METAL eller någon annan tydlig förkortning för metallen eller materialet i fråga. Kan en märkning av tekniska skäl inte användas, ska övriga delar klart skilja sig från ädelmetallen som ska stämplas i produkten och kunna ses (t.ex. emalj och ädelstenar).

Om en produkt består av delar som klart skiljer sig från varandra och är tillverkade av olika ädelmetaller kan varje del stämplas med sin egen finhaltsstämpel, och det vore även bra att göra detta.

Nickel, kadmium och bly i smycken

EU-lagstiftningen begränsar användningen av nickel, kadmium och kadmiumföreningar samt bly och blyföreningar i smycken. Detaljhandlare kan ännu saluföra smycken som innehåller kadmium och bly som har släppts ut på marknaden innan begränsningarna trädde i kraft, dvs. före 10.11.2011 (kadmium) och före 9.10.2013 (bly). Syftet är att inga nya smycken som strider mot bestämmelserna längre ska komma ut på marknaden. Begränsningen gäller inte smycken som tillverkats före 10.12.1961, dvs. så kallade antiksmycken.

NICKEL används allmänt som legeringsmaterial i vitguld därför att nickel är förmånligt och lättare att bearbeta än guld som legeras med palladium. Nickelvitguld lämpar sig ändå inte för alla konsumenter eftersom nickel är en vanlig orsak till kontaktallergi. Personer som är allergiska mot nickel kan få allergiska symtom även av palladium.

Från produkter som är i långvarig hudkontakt får inte

frigöras över 0,5 µg per cm² och vecka. För håltagnings-smycken som används i håll efter håltagningen medan såret läks är det tillåtna värdet ännu lägre.

KADMIUM OCH KADMIUMFÖRENINGAR får inte användas eller släppas ut på marknaden i smycken eller deras metalledar om kadmiumhalten är 0,01 viktprocent eller högre. Kravet gäller alla smycken oberoende av material. Smycken som omfattas av förbudet är bl.a. armringar, armkedjor, armsmycken, armbandsur, halsmycken, ringar, piercingsmycken, broscher, klädsmycken, hårsmycken och manschettknappar samt metallpärlor och övriga metalledar i smyckestillverkningen.

Kadmium och kadmiumföreningar får inte användas i hårdlödningar om kadmiumhalten är 0,01 viktprocent eller högre. Hårdlödningar får inte släppas ut på marknaden eller användas om kadmiumhalten är 0,01 viktprocent eller högre av smyckets eller en del av smyckets vikt.

BLY får inte användas eller släppas ut på marknaden i smycken eller i deras metalledar om blyhalten är 0,05 viktprocent eller högre. Blybegränsningen gäller alla smycken, deras tillverkningsmaterial och enskilda delar. Smycken som omfattas av förbudet är bl.a. armringar, armsmycken, armbandsur, halsband, ringar, piercing-smycken, oäkta smycken, hårsmycken, broscher och manschettknappar.

Det finns undantag i begränsningen gällande bly. Begränsningen omfattar inte kristallglas, delar inuti armbands- och fickur som inte är åtkomliga för konsumenten, ädelstenar och smyckestenar, om de inte har behandlats med bly eller blyföreningar och inte heller emalj i smycken.

Ansvaret för att bestämmelserna som gäller nickel-, kadmium- och blybegränsningar följs hör till dem som släpper ut smycken på marknaden, tillverkarna, importörerna och alla dem som är en del av leveranskedjan av smycken, inklusive affärer som idkar detaljhandel.

Att förstärka, fylla eller öka vikten av en ädelmetallprodukt är tillåtet endast med ädelmetall.

Ytterligare information om kemikaliefrågor: <http://www.kemikaalinea.uvonta.fi/sv/>

Stämpling

En stämpel är en bestående märkning som är ämnad för ädelmetallprodukter. Kontrollstämplar ska antingen slås eller märkas med laser på ädelmetallprodukten. Övriga stämplarna kan slås, gjutas, graveras eller utföras med laser. Efter stämplingen får en ädelmetallprodukt inte behandlas så att stämplarnas särdrag eller läsbarhet försämras. Till exempel, bearbetas ett smycke i flera skeden efter gjutningen, måste man vara särskilt uppmärksam på att den ingjutna stämpeln förblir tydlig.

Viktgränser för stämplarna

Ädelmetallprodukter som innehåller minst 1 g guld, platina eller palladium ska stämplas med obligatoriska stämplarna. För silverprodukter är viktgränsen 10 g. Det är frivilligt att stämpla produkter som understiger viktgränserna. Om de stämplas ska de ha en finhaltsstämpel.

Obligatoriska stämplarna

Ädelmetallprodukter som finns på marknaden i Finland och är avsedda för försäljning ska vara försedda med en namnstämpel som registrerats av Tukes och en finhaltsstämpel som anger finhalten i ädelmetallprodukten, eller alternativt ett nationellt kontrollorgans kontrollstämpel och finhaltsstämpel. Tillverkaren, importören och detaljförsäljaren av en ädelmetallprodukt ansvarar för att produkten som saluförs har åtminstone de obligatoriska stämplarna.

FINHALTSSTÄMPELN anger i tusendelar av massan andelen av ren ädelmetall i en ädelmetallegering. Finhaltsstämpeln är en tresiffrig sifferserie. Det är frivilligt att använda botten i stämpeln; Tukes rekommenderar dock att botten används för undvikande av oklarheter. Till exempel har palladium och platina samma finhalter, och för undvikande av missförstånd behövs det därför botten i stämpeln för att ange vilket material det är fråga om.

Eftersom produkter som stämplats utomlands kan ha en finhaltsstämpel med annorlunda botten än på bilden intill, måste ädelmetallen i produkten identifieras på basis av finhaltsstämpelns sifferserie. I Finland godkänns inga andra tresiffriga finhaltsstämplar än de som presenteras än på bilden intill.

NAMNSTÄMPELN individualiserar importören, tillverkaren eller försäljaren av en ädelmetallprodukt. Namnstämpeln kallas också ansvarsstämpel, eftersom den anger vilken instans som är ansvarig för produkten och dess överensstämmelse med kraven. Ädelmetallprodukter som saluförs i Finland ska vara försedda med en namnstämpel som införts i Tukes namnstämpelregister eller alternativt med en kontrollstämpel. På Tukes webbplats finns information om namnstämplat som registrerats i Finland.

Numera kan endast stora bokstäver beviljas som namnstämpel. Namnstämplat som registrerats före 2001 får dock fortfarande användas, så länge registreringen av dem bekräftas med föreskrivna intervaller.

I Finland godkända finhalter och frivilliga bottnar för stämplatarna

Guld

375 585 750 916 999

Silver

800 830 925 999

Platina

850 900 950 999

Palladium

500 850 950 999

Exempel på namnstämplat med figurer

Exempel på namnstämplat som består av bokstäver

C HOT RURU KKT KELLO KOTO

STÄMPLAR PÅ ÄDELMETALLPRODUKTER

ÅRSSTÄMPELN anger en ädelmetallprodukts tillverknings- eller importår med en bokstav och en siffra, till exempel K9=2011. I slutet av den här guiden finns en nyckel för finländska årsstämplar under åren 1810–2025.

ORTSSTÄMPELN anger en ädelmetallprodukts tillverkningsort och kan bara användas på produkter som tillverkats i Finland. Gamla ortsstämplarna kan ha rektangulär eller kvadratisk botten. Numera har botten formen av en sköld. En kommun eller stad kan ansöka om ortsstämpel hos Tukes.

Trots kommunsammanslagningarna kan registrerade ortsstämplarna fortfarande användas. Till exempel kan Ylämaa som inkorporerades med Villmanstrand 2010 använda Ylämaas ortsstämpel precis som förut. En kommun kan också ansöka om nya ortsstämplarna utöver de stämplarna som redan registrerats för olika orter.

KONTROLLSTÄMPELN visar att ädelmetallprodukten har undersökts av ett opartiskt kontrollorgan. Ett företag eller en privatperson som inte har egen namnstämpel kan släppa ut en produkt på marknaden om den förses med kontroll- och finhaltsstämpel.

Exempel på ortsstämplarna

Den finländska kontrollstämpelein

En ädelmetallprodukt kan också ha andra märkningar, så länge de inte liknar de obligatoriska eller frivilliga stämplarna så mycket att de kan vara vilseledande. Andra än ädelmetallprodukter får däremot inte ha stämplarna som hör till ädelmetallprodukter och inte ens stämplarna som liknar dessa så mycket att de kan vara vilseledande (t.ex. 18k eller 750 i en mässingsring). Ett undantag från denna regel är namnstämpelein, som även kan finnas på andra produkter än ädelmetallprodukter (t.ex. bronssmycken, tennprodukter och plastpåsar).

Ädelmetallprodukter får också ha stämplarna som används i andra länder. De här stämplarna får dock inte vilseleda konsumenterna. Den som säljer en ädelmetallprodukt är i sista hand ansvarig för att utländska stämplarna på produkten inte gör det svårare att spåra den ansvariga instansen. Produkten måste också ha de obligatoriska stämplarna som krävs i Finland.

Intyg i stället för stämpel

FÖLJANDE INSTANSER har rätt att använda ett skriftligt intyg i stället för de föreskrivna stämplarna:

- *tullen*
- *utsökningsmyndigheten*
- *auktionskammare*
- *pantlånekontor*
- *konkurs- eller dödsbon*
- *kontrollorgan, om stämplingen skulle skada produkten eller minska dess värde.*

Produktens finhalt antecknas i intyget på basis av en analys. Finhalten skall fastställas med en tillförlitlig metod, till exempel röntgenfluorescensspektrometer, kupellation eller potentiometrisk titrering.

Produkter som inte omfattas av författningarna

FÖRFATTNINGARNA OM ädelmetallprodukter gäller inte:

- *apparater eller instrument som är avsedda för vetenskapliga, konstnärliga, industriella eller medicinska ändamål*
- *lagligt mynt och samlarmynt*
- *råmaterial och investeringsguld*
- *föremål som bevisligen tillverkats för mer än 50 år sedan.*

Författningarna om ädelmetallprodukter tillämpas inte på dessa produkter. Därmed övervakas produkterna inte heller av Tukes.

WIENKONVENTIONEN

WIENKONVENTIONEN (Hallmarking Convention, HMC) är en internationell konvention om kontroll och märkning av produkter av ädel metall. Konventionen undertecknades 1972 av sju länder, däribland Finland, och trädde i kraft 1975. För närvarande har redan 19 länder tillträtt konventionen.

Genom konventionen har man skapat en gemensam marknad för ädelmetallprodukter i medlemsländerna. Målet är att underlätta den internationella handeln med ädelmetallprodukter och samtidigt säkra konsumentskyddet.

En ädelmetallprodukt kan utöver de inhemska stämpelarna även förses med Wienkonventionens gemensamma kontrollstämpel, den s.k. CCM-stämpeln (Common Control Mark), efter att produkten eller produktpartiet har kontrollerats med en godkänd analysmetod i enlighet med konventionen.

En ädelmetallprodukt behöver inte längre kontrolleras eller stämplas i ett annat land som tillträtt Wienkonventionen, om det redan har kontrollerats och försetts med CCM-stämpel samt nationell kontrollstämpel, namnstämpel och finhaltsstämpel.

Wienkonventionen är ett internationellt fördrag om kontroll och stämpling av ädelmetallprodukter.

CCM-kontrollstämplar för olika finhalter av ädelmetaller

Guld

Silver

Platina

Palladium

FINLAND HÖR till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och Europeiska unionen (EU). För att trygga fri rörlighet för varor krävs det av medlemmarna enligt i domstolsavgöranden gemenskapernas s.k. ömsesidigt erkännande av varor inom det icke-harmoniserade området. EG-domstolen meddelade 1994 sin dom i det s.k. Houtwipper*-målet, vilket påverkat rörligheten av bidragit till kontrollstämplade produkter på den inre marknaden.

I enlighet med principen om ömsesidigt erkännande ska en vara som lagligt tillverkats och marknadsförts i en medlemsstat i princip tillåtas för försäljning i alla medlemsstater, även om den framställs enligt tekniska krav och kvalitetskrav som skiljer sig från dem som ställs på landets egna produkter.

Medlemsstaterna kan begränsa importen bara av vägande skäl, på rättsliga grunder som noga definierats i EG-fördraget och av EG-domstolen. Exempel på sådana grunder är folkhälsa och skydd av konsumenternas intressen.

Ädelmetallprodukter som stämplats i ett annat EES-land godkänns i Finland. Produkterna måste emellertid ha en namnstämpel som registrerats i Finland och finhaltsstämpel, alternativt kontrollstämpel och finhaltsstämpel.

Om produkten saknar kontrollstämpel ska namnstämpelein vara registrerad hos Tukes. Finhaltsstämpelein ska vara en tresiffrig sifferserie som används i Finland för ädelmetallen i fråga.

Om en ädelmetallprodukt har kontrollstämplats i en av Europeiska unionens medlemsstater godkänns den på basis av Houtwipper-domen som sådan för den finländska marknaden, om kontrollen i tillverkningslandet kan anses vara på minst motsvarande nivå som kontrollen av ädelmetallprodukter i Finland. Dessutom ska märkningarna vara sådana att stämplarna ger finländska konsumenter motsvarande information som de stämplarna som förutsätts i finländska författningar.

Ädelmetallprodukterna skall inte bara i fråga om stämplarna utan även i övrigt uppfylla de krav som ställs i finländsk lagstiftning om ädelmetallprodukter. I vissa EU-medlemsstater (t.ex. Sverige) tillåts ädelmetallprodukter med lägre finhalt. På den finländska marknaden kan ädelmetallprodukter med lägre finhalt inte släppas ut, även om produkterna skulle uppfylla kraven i någon annan medlemsstats lagstiftning.

*Mål C-293/93. EG-domstolens utslag 15.9.1994. Criminal proceedings against Ludomira Neeltje Barbara Houtwipper. Fråga från Arrondissementsrechtbank Zutphen i Nederländerna angående tolkningen av artiklarna 30 och 36 i EG-fördraget.

Lätta icke kontrollstämplade produkter

En lätt produkt är en guld-, platina- eller palladiumprodukt som väger under 1 g eller en silverprodukt som väger under 10 g.

- *produkten godkänns med originalstämplar för den finländska marknaden*
- *finhaltsstämpeln kan ha annorlunda botten än vad som föreskrivs i Finland*
- *importören kan lägga till finländska stämplor*
- *om produkten har stämplor enligt finländska författningar ska det åtminstone ha finhaltsstämpel*
- *ortsstämpel får inte läggas till på en importerad produkt.*

Icke kontrollstämplade produkter som överskrider viktgränserna för stämpling

- *originalstämplarna behöver inte avlägsnas om de inte är vilseledande*
- *försäljaren av produkten ansvarar för att stämplarna på produkten inte gör det svårare att spåra den ansvariga instansen*
- *vid behov förses produkten med en namnstämpel som registrerats i Finland för att säkerställa att den ansvariga instansen kan spåras*
- *sifferserien i finhaltsstämpeln ska överensstämma med finländska författningar*
- *finhaltsstämpeln kan ha annorlunda botten än vad som föreskrivs i Finland*
- *ortsstämpel får inte läggas till på en importerad produkt.*

Originalstämplarna behöver inte avlägsnas om de inte är vilseledande.

ENBART UTFÖRAS av ett kontrollorgan som godkänts av Tukes och vars verksamhet övervakas av Tukes. I Finland finns för närvarande ett kontrollorgan som kontrollerar ädelmetallprodukter, Kontrollorganet Labtium Oy.

Kontrollorganet har till uppgift att undersöka om en produkt överensstämmer med kraven i fråga om bl.a. finhalt och stämplarna, och har rätt att använda den finländska kontrollstämpeln "en krona i ett hjärta".

Den finländska kontrollstämpeln

Ett kontrollorgan kan ansöka hos arbets- och närings-

ministeriet om rätt att även använda ccm-kontrollstämplarna enligt Wienkonventionen för olika finhalter.

Även analyslaboratorier kan bestämma finhalter eller till exempel undersöka om en produkt avger nickel eller tungmetaller. Analyslaboratorierna har dock inte rätt att använda kontrollstämplarna.

Mer information om kontrollorgan inom olika områden och deras behörighetsområden samt om europeiska kontrollorgan för ädelmetallprodukter: www.tukes.fi

ETT FÖRETAG eller en verksamhetsidkare som planerar att tillverka eller importera ädelmetallprodukter kan skriftligt ansöka om namnstämpel hos Tukes. Innehavaren av en namnstämpel ansvarar för att produkter som stämplat med namnstämpeln uppfyller kraven i Finlands ädelmetallförfattningar.

En finländsk importör av ädelmetallprodukter kan beställa produkter som tillverkats utomlands så att tillverkaren märker produkterna med en namnstämpel som importören registrerat i Finland och med en finhaltsstämpel som överensstämmer med finländsk lagstiftning. Produkterna kan också beställas ostämplade. Den finländska importören försers dem då med föreskrivna stämplat innan de släpps ut på marknaden, eller låter kontrollstämpla dem.

En utländsk tillverkare av ädelmetallprodukter kan också registrera sin namnstämpel i Tukes register. Produkter som försetts med tillverkarens namnstämpel behöver då inte ytterligare förses med den finländska importörens namnstämpel. Försäljaren, tillverkaren och importören av en produkt ansvarar för produkten i Finland, även om det har en namnstämpel av en utländsk tillverkare.

Namnstämpelns innehavare ansvarar för produkten han har stämplat.

Den som säljer varor via internet är ansvarig för produkter, precis som övriga företagare på den finländska marknaden.

EN DETALJFÖRSÄLJARE är alltid ansvarig för de varor han säljer och den information som givits om dem. Försäljaren måste försäkra sig om att den sålda varan inte bara uppfyller författningarna om ädelmetallprodukter utan även kraven i andra författningar som gäller handeln. Han måste också känna till begränsningarna för användning av nickel i smycken. En namnstämpel som registrerats i Finland är till hjälp när den ansvariga instansen ska utredas.

Konsumenterna förväntar sig kvalitet av de ädelmetallprodukter som saluförs. Till exempel tillåter lagen om ädelmetallprodukter ytmaterial men den affär som sålt produkten kan ställas till svars om produktens färg förändras när ytmateriallet nöts bort.

Försäljaren ska ge korrekt information om produkten. Han måste också bland annat kunna berätta om produkten innehåller nickel. Produkter av vitguld ska i allmänhet inte rekommenderas för personer med nickelallergi.

En detaljhandel betraktas som importör om den beställer ädelmetallprodukter direkt från en utländsk tillverkare och därefter släpper ut dem på den finländska marknaden. Då ska detaljhandeln ha en namnstämpel som registrerats i Finland och vara säker på att produkterna

uppfyller kraven i finländsk lagstiftning. Alternativt kan detaljhandeln låta kontrollstämpla produkterna.

Handel på nätet

Via internet kan finländska konsumenter beställa ädelmetallprodukter för eget bruk från vilket land som helst. Om produkter som beställts via internet i något skede säljs i Finland, ansvarar den som släppt ut produkterna på marknaden för att produkterna uppfyller kraven i finländsk lagstiftning. Detta gäller även stämpelmärkningarna.

Om en importör eller detaljhandel beställer ädelmetallprodukter via internet för försäljning på den finländska marknaden ansvarar företaget för att produkterna uppfyller kraven i våra nationella författningar.

Den som saluför eller släpper ut varor på marknaden via internet är ansvarig för dem, precis som övriga företagare på den finländska marknaden. Vid handel på nätet bör man beakta att lagen och förordningen om ädelmetallprodukter även gäller handel mellan privatpersoner.

VÅGAR I ÄDELMETALLFÖRETAG

NÄR PRISET PÅ EN PRODUKT bestäms enligt vikten på ädelmetallprodukter, måste en precisionsvåg som minst uppfyller kraven i noggrannhetsklass II i lagen om mätinstrument användas för mätningen. Vågen ska verifieras under användning vart tredje år. Verksamhetsutövaren ansvarar för att en ändamålsenlig våg används i fastställandet av priset. Verksamhetsutövaren ansvarar också för att vågens verifiering är giltig. Vid verifieringen kontrolleras att vågen fortfarande fungerar tillförlitligt. Verifieringen ska utföras av ett godkänt besiktningsorgan. Enligt lagen om mätinstrument får overifierade eller verifieringsodugliga mätinstrument inte hållas på ett försäljningsställe.

MÄRKNINGARNA VISAR att en våg stämmer överens med kraven. Vågar som stämmer överens med vågdirektivet har en CE-märkning enligt bilden. Av märkningen framgår vågens tillverkningsår och kännetecknet för det organ som uppges ha använts för intygande av kravöverensstämmelse. Dessutom har noggrannhetsklass II antecknats på vågen. Vågens upplösning ska vara 0,01 g eller mindre.

Det kan ännu finnas i bruk gamla precisionsvågar (till exempel vågar med två vågskålar), som har den gamla nationella VJ-godkännandemärkningen. Dessa vågar kan fortfarande användas för fastställande av pris, om vågarna och eventuella vikter har verifierats ändamålsenligt under användningen.

På en våg som används i en affär för ädelmetallprodukter ställs följande krav:

- Märkning som visar kravöverensstämmelse eller märkning för noggrannhetsklass.

- Märkning om periodisk verifiering.

- Vågen ska verifieras vart tredje år.

En precisionsvåg verifieras för användningsorten. Vågen kan flyttas för att användas på en annan ort utan ny verifiering om vågen har ett inre justeringssystem och den justeras på det nya användningsstället.

ANSÖKAN OM namnstämpel görs skriftligt hos Tukes, som även för ett officiellt register över stämplarna. Namnstämpelein anger vilken verksamhetsidkare som ansvarar för att en ädelmetallprodukt överensstämmer med kraven. Registreringen av stämpelein ska bekräftas vart tredje år med en särskild blankett.

Namnstämpeln beviljas ett företag och är inte längre bunden till företagets bransch och inte heller till den s.k. ädelmetallexamen. Ett företag som bedriver verksamhet kan alltså på ansökan få en stämpel oberoende av bransch.

Enligt nuvarande lagstiftning godkänns enbart stora bokstäver eller kombinationer av dem som namnstämpel. I namnstämpelregistret finns gamla figurstämplar och

namnstämplarna som består av bokstäver och andra tecken. De kan fortsätta användas så länge verksamhetsidkaren bekräftar registreringen av namnstämpelein vart tredje år. Nya motsvarande namnstämplarna beviljas inte längre.

Ansökan om namnstämpel har två skeden. Först lämnas en ifylld ansökningsblankett jämte begärda bilagor till Tukes. Därefter behandlas ansökan och den sökande underrättas om vilken av stämplarna i ansökan som godkänns. Efter det kan man låta göra en modell av stämpelein och lämna in den till Tukes. Tukes fattar beslut om registrering efter att ha konstaterat att stämpelmodellen uppfyller kraven. När beslutet har fattats kan namnstämpelein börja användas.

Tukes för register över namnstämplarna.

SÄKERHETS- OCH KEMIKALIEVERKET är den myndighet inom ädelmetallbranschen som övervakar att produkterna överensstämmer med kraven. Tukes verkar för att bevaka konsumenternas ekonomiska intressen och främja jämbördig konkurrens mellan företagen. Arbets- och näringsministeriet styr och övervakar Tukes verksamhet samt förbereder författningar.

Tukes gör bl.a. följande:

- *övervakar marknaden för ädelmetallprodukter i hela landet*
- *deltar i förberedning av författningar*
- *informerar om författningar och ändringar i dem samt om andra frågor som gäller ädelmetallbranschen*
- *ger råd till företagare och konsumenter i frågor som gäller ädelmetallbranschen*
- *godkänner kontrollorgan och övervakar deras verksamhet*
- *godkänner och registrerar namnstämplor, ortsstämplor och kontrollstämplor*
- *koordinerar verksamheten för forumet för ädelmetallprodukter*
- *deltar i forskning och utveckling i ädelmetallbranschen samt*
- *medverkar i det internationella samarbetet och utvecklingen på området.*

Tukes övervakar ädelmetallprodukterna på marknaden.

TUKES ÖVERVAKAR ädelmetallprodukterna på marknaden. Inspektörerna besöker affärer, importörer och tillverkare, mässor, torg o.s.v. i hela landet. Vid inspektionsbesöken undersöker de produkternas stämplars och köper eventuellt smycken för analys. Tillsynsmyndigheten har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelser få uppgifter för att övervaka att lagen om ädelmetallprodukter följs. I samband med inspektionsbesöken diskuteras de krav som ställs i författningarna om ädelmetallprodukter.

Tukes samarbetar med andra myndigheter, till exempel polisen, tullen och Konkurrens- och konsumentverket.

Tukes utvecklar samarbetet mellan importörerna av ädelmetallprodukter och tillsynsmyndigheten genom besök hos importörer. Under besöket får importören även den senaste informationen om författningarna och tolkningen av dem. För Tukes är det bästa utbytet ofta yrkesmännens kommentarer och förslag till utveckling av författningarna. Synpunkter på tillsynsmyndighetens uppgifter och åtgärder är också välkomna.

Vid besiktningensbesöken undersöks produkternas stämplars och köps eventuellt smycken för analys.

---

www.tukes.fi

Lagar och förordningar

- *Lag om ädelmetallarbeten (1029/2000, senaste ändringen 1275/2010)*
- *Statsrådets förordning om ädelmetallarbeten (1148/2000, senaste ändringen 580/2012)*
- *Lag angående godkännande av konventionen om kontroll och märkning av ädelmetallarbeten (259/1975)*
- *Förordning om sättande i kraft av ändringar i konventionen om kontroll och märkning av ädelmetallarbeten (17/1975)*
- *Förordning om bringande i kraft av ändringen i bilaga I i konventionen om kontroll och märkning av ädelmetallarbeten (62/1980)*
- *Förordning om sättande i kraft av ändringar i 1972 års konvention om kontroll och märkning av ädelmetallarbeten (29/2010)*
- *Köplag (355/1987)*
- *Konsumentskyddslag (38/1978)*
- *Konsument säkerhetslag (920/2011)*
- *Kemikalielag (599/2013)*
- *REACH-förordningen (EG) nr. 1907/2006*
- *Lag om mätinstrument (707/2011)*
- *Statsrådets förordning om mätinstrument (471/2014)*
- *Statsrådets förordning om icke-automatiska vågar (400/2012)*

Namnstämpel

Namnstämpel ansöks skriftligt hos Tukes med en blankett som finns på <http://www.tukes.fi/sv/Tjanstomraden/Adel-metallprodukter/>.

Marknadsövervakningsregistret

I Tukes marknadsövervakningsregister (<http://marek.tukes.fi>) finns information om de produkter vilkas försäljning och marknadsföring har begränsats genom Tukes förvaltningsbeslut under de senaste tre åren. Dessa produkter har i de test som Tukes låtit göra tydligt visat sig strida mot kraven.

I registret publiceras detaljerade identifikationsuppgifter inklusive bilder på produkterna, de ansvariga verksamhetsutövarnas kontaktinformation, orsaker till åtgärderna, brister i anslutning till produkterna samt anvisningar för konsumenterna.

Länkar

- WIENKONVENTIONEN:
www.hallmarkingconvention.org
- INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ASSAY OFFICES (IAAO):
www.theiaao.com
- KONKURRENS- OCH KONSUMENTVERKET:
<http://www.kkv.fi/sv>
- ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET (TEM):
www.tem.fi
- KONTROLLORGANET LABTIUM OY:
www.labtium.fi
- NAMNSTÄMPLAR ÖVER GULD- OCH SILVERSMEDER FRAM TILL ÅR 1970:
www.leimat.fi/se

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1810	1834	1858	1882	1906	1930	1954	1978	2002
B	1811	1835	1859	1883	1907	1931	1955	1979	2003
C	1812	1836	1860	1884	1908	1932	1956	1980	2004
D	1813	1837	1861	1885	1909	1933	1957	1981	2005
E	1814	1838	1862	1886	1910	1934	1958	1982	2006
F	1815	1839	1863	1887	1911	1935	1959	1983	2007
G	1816	1840	1864	1888	1912	1936	1960	1984	2008
H	1817	1841	1865	1889	1913	1937	1961	1985	2009
I	1818	1842	1866	1890	1914	1938	1962	1986	2010
K	1819	1843	1867	1891	1915	1939	1963	1987	2011
L	1820	1844	1868	1892	1916	1940	1964	1988	2012
M	1821	1845	1869	1893	1917	1941	1965	1989	2013
N	1822	1846	1870	1894	1918	1942	1966	1990	2014
O	1823	1847	1871	1895	1919	1943	1967	1991	2015
P	1824	1848	1872	1896	1920	1944	1968	1992	2016
Q	1825	1849	1873	1897	1921	1945	1969	1993	2017
R	1826	1850	1874	1898	1922	1946	1970	1994	2018
S	1827	1851	1875	1899	1923	1947	1971	1995	2019
T	1828	1852	1876	1900	1924	1948	1972	1996	2020
U	1829	1853	1877	1901	1925	1949	1973	1997	2021
V	1830	1854	1878	1902	1926	1950	1974	1998	2022
X	1831	1855	1879	1903	1927	1951	1975	1999	2023
Y	1832	1856	1880	1904	1928	1952	1976	2000	2024
Z	1833	1857	1881	1905	1929	1953	1977	2001	2025

tukes

Säkerhets- och kemikalieverket

HELSINGFORS PB 66 (Semaforbron 12 B) 00521 Helsingfors

TAMMERFORS Kalevantie 2, 33100 Tammerfors

ROVANIEMI Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi

TELEFON 029 5052 000 | www.tukes.fi